

SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN LÀO

THẨM TÌNH HỮU NGHỊ ĐẶC BIỆT VIỆT - LÀO

Ngày 20-1-1949, tại khu căn cứ Lào-Hùng, huyện Xiêng Kho, tỉnh Hòa Phăn, đơn vị vũ trang Látxavông là quân đội Lào Ítxala, hiện là Quân đội nhân dân Lào chính thức thành lập. Đây là sự kiện có ý nghĩa quan trọng trong lịch sử cách mạng Lào, mở ra một trang sử mới trên con đường xây dựng, phát triển và đấu tranh thắng lợi về vang của lực lượng vũ trang nhân dân Lào. Nhân dịp kỷ niệm 50 năm thành lập Quân đội nhân dân Lào, Tạp chí Lịch sử Đảng trân trọng trích đăng bài tham luận của **Thượng tướng XAMÁN VINHAKỆT**, Ủy viên Bộ Chính trị, Trưởng ban Chỉ đạo công tác tư tưởng, lý luận và văn hóa Đảng Nhân dân Cách mạng Lào, Trưởng ban Chỉ đạo biên soạn Lịch sử Lào - Việt Nam, tại Hội thảo Căn cứ địa Sầm Nưa - Biểu tượng đoàn kết đặc biệt Việt Nam - Lào.

Đổng chí Khămtay Xiphândon, Tổng chỉ huy các lực lượng vũ trang Pathét Lào giao nhiệm vụ cho Đoàn chuyên gia Quân tình nguyện Việt Nam huấn luyện kỹ thuật xe tăng cho bộ đội Pathét Lào, năm 1962.

Sau khi thành lập Chính phủ độc lập lâm thời của Lào ngày 12-10-1945, toàn bộ máy chính phủ có 12 người do Ông Khămmao Vilay làm Thủ tướng, Ông Phếtsalat làm cố vấn Chính phủ, trong đó có Hoàng thân Xuphanuvông và Hoàng thân Xuvănva Phuma. “Ngày 14-10,

Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa là nước duy nhất tuyên bố công nhận Chính phủ độc lập lâm thời của Lào” và “Đến ngày 16-10-1945, tại Viên Chăn hai nước Lào - Việt Nam đã ký Hiệp định giúp đỡ lẫn nhau về mọi mặt, đại diện Chính phủ nước Việt Nam do đồng chí Trần Đức Vinh,

dại diện Chính phủ độc lập lâm thời Lào do Thủ tướng Khămmao Vilay ký, nội dung Hiệp định hai bên giúp đỡ nhau về mọi mặt, cụ thể về mặt quân sự để cùng nhau tiến hành cuộc đấu tranh chống thực dân Pháp”. Tiếp theo đó là thành lập Quân đội liên hợp Lào - Việt Nam dưới sự chỉ huy của Tổng tham mưu chung.

Đây được coi là Hiệp định đầu tiên của Chính phủ độc lập lâm thời, là văn kiện phù hợp với luật pháp quốc tế, từ đó các tỉnh, các địa phương bắt đầu tổ chức liên minh cùng chiến đấu chung trong một chiến hào, tương trợ giúp đỡ lẫn nhau trong chiến đấu cũng như trong xây dựng lực lượng (xây dựng khu căn cứ, xây dựng cơ sở cách mạng...) lớn mạnh và tiến tới chính thức thành lập Quân đội nhân dân Lào ngày 20-1-1949 tại tỉnh Hòa Phăn, cùng nhau đấu tranh chống thực dân Pháp, quyết định sự thất bại của thực dân Pháp tại 3 nước Đông Dương, bắt buộc thực dân Pháp phải ký Hiệp định Giơnevơ 1954 công nhận độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của 3 nước Đông Dương: Lào - Việt Nam - Campuchia.

Riêng Lào cũng có lực lượng vũ trang Pathét Lào, có vùng tập kết tại 2 tỉnh: Hòa Phăn và Phongxaly là nơi tập trung lực lượng Pathét Lào chuẩn bị để hòa hợp dân tộc. Thực tế, tuy đã có Hiệp định Giơnevơ, nhưng đế quốc Mỹ vẫn không từ bỏ âm mưu thay thế Pháp để thống trị 3 nước Đông Dương.

Tại Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam ngày 15-7-1954, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Mỹ không những là kẻ thù thế giới, mà Mỹ đang biến thành kẻ thù chính và trực tiếp của nhân dân Việt, Campuchia, Lào”. Trước tình hình đó, Chính phủ Lào kháng chiến, Trung ương Neo Lào Ítxala, đã đề ra nhiệm vụ của cách mạng Lào trong giai đoạn mới là: “Đoàn kết toàn dân đấu tranh thực hiện Hiệp định đình chiến, xây dựng 2 tỉnh tập kết thành căn cứ đấu tranh của

cả nước; giữ vững và phát triển cơ sở quần chúng và vừa rút quân và Hiệp định đình chiến mà thương lượng hợp tác với Chính phủ Vương quốc tiến hành tổng tuyển cử tự do và thành lập Chính phủ liên hiệp thống nhất, tiến tới xây dựng một nước Lào dân chủ và hoàn toàn độc lập”; đồng thời Chính phủ kháng chiến Lào và Trung ương Mặt trận Lào Ítxala nhấn mạnh: Bảo vệ và xây dựng 2 tỉnh thành căn cứ cách mạng cả nước và xây dựng lực lượng vũ trang vững mạnh là công tác trung tâm mấu chốt nhất trong giai đoạn này. Với tình hình đó, bạn Việt Nam đã đáp ứng yêu cầu, nhưng giai đoạn này sự giúp đỡ không như trước, không đưa lực lượng quân tình nguyện và chuyên gia sang giúp như trước nữa, mà phải giúp theo hình thức mới là “Đoàn cố vấn quân sự”, mang phiên hiệu Đoàn 100, bao gồm những cán bộ đã từng quen thuộc với chiến trường Lào, đoàn cố vấn này bao gồm có đồng chí Đại tướng Chu Huy Mân, đồng chí Lê Tiến Phục, đồng chí Nguyễn Đức Phương, đồng chí Quốc Vinh, đồng chí Tuy.

Trước khi lên đường sang Lào, Đoàn 100 đến chào Chủ tịch Hồ Chí Minh. Người căn dặn: “giúp nhân dân nước bạn tức là mình tự giúp mình”, còn có ý nghĩa: Giúp cách mạng Lào, quân đội Lào trưởng thành tức là góp phần tăng thêm sức mạnh chiến đấu của 3 dân tộc anh em trên bán đảo Đông Dương.

Khi đoàn cố vấn sang đến Lào đã đến chào đồng chí Cayxôn Phômvihàn, Bộ trưởng Bộ quốc phòng Chính phủ kháng chiến Lào.

Tháng 4-1955, sau khi thành lập Đảng Nhân dân Lào (22-3-1955) rồi Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã thành lập Ban Đảng ủy quân sự Trung ương Lào gồm 3 đồng chí: đồng chí Cayxôn Phômvihàn, Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng, là Bí thư Đảng ủy Quân sự Trung ương, đồng chí Bum Phômmaxay, Ủy viên Trung ương Đảng, phụ trách chính trị

quân đội, đồng chí Xixavạt Keobunphăn, Ủy viên Trung ương Đảng, phụ trách tham mưu quân đội. Đề thực hiện nhiệm vụ giai đoạn mới của Chính phủ Lào kháng chiến và Trung ương Lào Ítxala đề ra: phải xây dựng 2 tỉnh tập kết thành căn cứ cách mạng của cả nước, xây dựng lực lượng vũ trang vững mạnh và vừa là lực lượng hỗ trợ xây dựng cơ sở chính trị tại 10 tỉnh, chuẩn bị cho việc thực hiện Hiệp định Giơnevơ và hòa hợp dân tộc tại Lào.

Cuộc gặp mặt 2 ban lần này, phía Lào gồm có đồng chí Cayxôn Phômvihản, Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Nhân dân Lào, Bí thư Đảng ủy Quân sự Trung ương, đồng chí Bum Phômmaxay, Ủy viên Trung ương Đảng, phụ trách chính trị quân đội, đồng chí Xixavạt Keobunphăn, Ủy viên Trung ương Đảng, phụ trách tham mưu quân đội cùng các đồng chí phía Việt Nam: Đại tướng Chu Huy Mân, Trưởng đoàn cố vấn quân sự (Đoàn 100), đồng chí Lê Tiến Phục, đồng chí Nguyễn Đức Phương và một số cán bộ, hai bên đã trao đổi với nhau nhiều vấn đề, nhưng trọng tâm là giúp nhau bảo vệ hai tỉnh tập kết, bố trí lực lượng, giúp xây dựng lực lượng vũ trang có cơ cấu thành một quân đội quốc gia, bàn việc đưa cố vấn xuống giúp các tỉnh, khu căn cứ nơi quân đội tập kết.

Qua một thời gian giúp đỡ, tương trợ của Đoàn 100, lực lượng vũ trang Lào đã lớn mạnh, có khả năng tham gia và góp phần để hoàn thành nhiệm vụ mà Đảng và nhân dân giao phó trong các thời kỳ. Có thể tự hào rằng, bắt đầu từ năm 1945, lực lượng vũ trang Pathét Lào đã cùng chung một chiến hào với quân đội và nhân dân Việt Nam anh em, cùng vui, buồn bên nhau, mọi ngọn cỏ rừng cây của Lào đều có có những dấu chân của các bạn Việt Nam, cùng nhau đánh thắng thực dân Pháp, để quốc Mỹ xâm lược, hoàn thành cuộc cách mạng dân tộc dân chủ, thiết lập nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào (2-12-1975).

Trong giai đoạn cách mạng mới, thực hiện Hiệp định giữa hai Chính phủ ký ngày 18-7-1977,

hai bên tiếp tục giúp đỡ nhau toàn diện, hợp tác và giúp đỡ nhau trong lĩnh vực xây dựng lực lượng vũ trang ngày càng đi vào chiều sâu.

Trong dịp chuẩn bị kỷ niệm 60 năm thành lập Quân đội nhân dân Lào, chúng ta cùng ôn lại lịch sử truyền thống của sự hợp tác, tương trợ giúp đỡ lẫn nhau của Đảng, Chính phủ và nhân dân Việt Nam anh em nói chung, Bộ Quốc phòng Việt Nam nói riêng đối với Quân đội nhân dân Lào, là sự giúp đỡ trên tinh thần của mối quan hệ hữu nghị vĩ đại, tình đoàn kết đặc biệt, của sự liên minh chiến đấu và hợp tác toàn diện mà Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chủ tịch Cayxôn Phômvihản và các vị lãnh tụ đã dày công vun đắp. Thấm nhuần lời dạy bất hủ của hai vị lãnh tụ hai nước Lào - Việt Nam, quân đội và nhân dân Việt Nam nói chung, Bộ Quốc phòng Việt Nam và cố vấn Việt Nam giúp Lào nói riêng luôn luôn giữ vững quan điểm "giúp bạn để bạn tự làm chủ lấy mình, cách mạng Lào do người Lào tự đảm nhiệm, giúp bạn được việc, được lòng, được người cán bộ và lúc nào cũng dành phần khó khăn về mình, tạo điều kiện thuận lợi để bạn hoàn thành nhiệm vụ, đó là tinh thần quốc tế vô sản cao cả hiếm có trong mối quan hệ quốc tế ngày nay và là quy luật của sự tồn tại và phát triển hai nước Lào - Việt Nam".

Với tư cách một người chỉ huy trong quân đội nhân dân Lào, được các bạn Việt Nam giúp đỡ đào tạo, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất tới Đảng, Chính phủ và nhân dân Việt Nam anh em nói chung, Bộ Quốc phòng Việt Nam, anh em quân tình nguyện, chuyên gia, cố vấn Việt Nam nói riêng đã giúp tôi trưởng thành như ngày nay. Tiếp tục tuyên truyền giáo dục thế hệ trẻ về sự kiên định, trung thành và tăng cường vun đắp cho mối quan hệ đoàn kết đặc biệt, hợp tác liên minh chiến đấu và hợp tác toàn diện Lào - Việt Nam tồn tại mãi mãi và nhất định không để cho thế lực nào phá hoại tình đoàn kết của hai dân tộc Lào - Việt Nam chúng ta.